

Verslag concept

Commissie Ruimte, Wonen en Klimaat (RWK)

Datum commissievergadering	:	25 oktober 2021
Commissievoorzitter	:	Dhr. M. Steeman
Commissie-adviseur	:	Dhr. E. Krijgsman
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 3288 / krijgsmene@noord-holland.nl

Aanwezig:

5	Commissievoorzitter:		: dhr. M. Steeman
	Commissiegriffier:		: dhr. E. Krijgsman
	Leden van de commissie:	CDA	: dhr. N. Wijmenga
		CU	: dhr. M. Klein
		D66	: dhr. E. Kanik, dhr. H. Mulder
10		JA21	: dhr. D.J. van den Berg
		FvD	: --
		GL	: mw. A. Gielen, mw. T. van Wijnen
		PvdA	: dhr. A. Muurlink, mw. A. de Vries
		PvdD	: dhr. J. Hollebeek, dhr. F. Zoon
		SP	: mw. R. Alberts
15		VVD	: mw. H. Kaamer van Hoegee, dhr. J. van Gilse
		PVV	: --
		50plus/PvdO	: --
		DENK	: dhr. E. Mangal, dhr. M. Alkaduhimi
20	Gedeputeerden:	dhr. Stigter, dhr. Olthof (vervangt dhr. Loggen)	
	Afwezig:	Fractie Baljeu, dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. Dekker (FvD), mw. Kaper (CU), mw. Van Andel (CDA)	
25	Notulist	mw. H. Mutsaerts (Moneypenny)	

Agenda

30	1. <u>Opening en mededelingen</u>
	2. <u>Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische Agenda, lijsten moties en toezeggingen en C-agenda</u>
	3. <u>Inspreekhalftuur</u>
	4. <u>A-Agenda Algemeen</u>
35	4.a. Begroting 2022

5. B-Agenda Algemeen
 - 5.a. Brief GS aan PS inzake advies GS aangehouden moties begroting 2022
6. Rondvraag gedeputeerde Loggen (portefeuilles Ruimte en Wonen)
7. A-Agenda Klimaat en Energie
 - 7.a Energie/Financiën: Versterking kapitaalstructuur Alliander
8. A-Agenda Klimaat en Energie
 - 8.a. Discussienotitie JA21 – Ontlasting overbelaste energienetwerken/congestie-Problematiek
9. Rondvraag gedeputeerde Stigter (portefeuilles Klimaat en Energie)
10. Sluiting
11. C-Agenda
 - 11.a Mijnbouwwet/Geothermie: Advies opsporingsvergunning geothermie Amsterdam-Amstelveen (C-agenda NLG –leidend– en RWK 25 –10–2021)
 - 11.b Energie: Wob-besluit windturbines (deel 1) (C-agenda RWK 25–10–2021)
 - 11.c Energie: Terinzagelegging Concept Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies (C-agenda RWK 25–10–2021 – concept-afwegingskader reeds betrokken bij bespreking RWK 20–09–2021)
 - 11.d Energie: Subsidie AIO onderzoeker bij de UvA rondom governance van de energietransitie (C-agenda RWK 25–10–2021)
 - 11.e Klimaat / Water: Wijziging Uitvoeringsregeling onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie (C-agenda RWK 25–10–2021 & C- agenda NLG 25–10–2021)
 - 11.f Economie/energie/NZKG/Tata: Brief GS aan PS inz. Just Transition Fund – Transitieplan IJmond (C-agenda NLG en RWK 25–10–2021 en EFB en M&B 28– 10–2021 (EFB trekkende cie).
12. C-Agenda Ruimte en Wonen (ter kennisname)
 - 12.a Wonen: afschrift brief GS aan Schagen en Hollands Kroon – initiatieven tijdelijke huisvesting buitenlandse werknemers (C-agenda RWK 25–10–2021)
 - 12.b Ruimte / Mobiliteit: Voortgangsrapportage OV-Fonds (C-agenda RWK 25–10– 2021 & C-agenda M&B 28–10–2021)
 - 12.c Ruimte / Mobiliteit: Reservering budget Ketenreis OV-fonds (C-agenda RWK 25–10–2021 & C-agenda M&B 28–10–2021)
 - 12.d Ruimte / Bereikbaarheid: Vervolgonderzoek Haarlem Nieuw-Zuid (C-agenda RWK 25–10–2021 & M&B 28–10–2021)
13. C-Agenda Omgevingsverordening (ter kennisname)
14. C-Agenda Algemeen
 - 14.a Werklocaties: Brief GS van PS inz. Monitor Werklocaties Noord-Holland 2020– 2021 (C-agenda EFB 28–10–2021, M&B 28–10–2021 en RWK 25–10–2021)
 - 14.b MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 52 (c-agenda alle commissies oktober 2021)
 - 14.c IPO: Brief GS aan PS inz. Begrotingen 2022 van het IPO en BIJ12 (B-agenda EFB 28–10–2021 en C-agenda NLG en RWK 25–10–2021 en M&B 28–10–2021; commissieleden van NLG, RWK en M&B kunnen wanneer ze opmerkingen hebben over de stukken deze meegeven aan hun fractiegenoten in EFB).
 - 14.d MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 53 (c-agenda's alle commissie oktober 2021)
 - 14.e Advies Raad voor de leefomgeving en infrastructuur: briefadvies investeren in duurzame groei (C-agenda alle commissies oktober 2021)

85

90

95

100

105

110

115

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de hybride commissievergadering om 18.15 uur. Dhr. Kaptheijns (PVV), dhr. Dekker (FvD), mw. Kaper (CU) en mw. Van Andel (CDA) hebben zich afgemeld. Gedeputeerde Loggen wordt vervangen door gedeputeerde Olthof. Op maandag 1 november a.s. vindt de Statendag plaats, de leden worden verzocht zich hiervoor aan te melden. De expertmeeting Fit for 55 over CO2-reductie vindt plaats op maandagmiddag 6 december van 13.00 tot 16.00 uur. Donderdag a.s. vindt van 18.00 tot 18.45 uur een fysiek BOT plaats over Luchtvaart. Hiervoor zijn ook de commissieleden RWK uitgenodigd. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

120

2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische Agenda, lijsten moties en toezeggingen en C-agenda

125

De **voorzitter** constateert dat het verslag van de vergadering van 20 september, de strategische agenda, de lijst van moties en toezeggingen en de C-agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

130

Mw. **Alberts** (SP) meldt inzake motie Stop de verhuurdersheffing dat GS al vaker bij het Rijk hebben aangeklopt. Hoewel er nog steeds geen kabinet is, moet de huidige ingezette koers door GS zeker worden gecontinueerd.

3. Inspreekhalftuur

De **voorzitter** meldt dat zich drie insprekers hebben aangemeld.

135

Dhr. **Breunisse**, secretaris Stichting Behoud Waterland, spreekt in over de plannen van de gemeente Edam-Volendam om in de noordelijke Purmer een bedrijventerrein te vestigen. Deze uitbreiding is niet nodig en ongewenst. De provincie moet deze onnodige aantasting van het landelijk gebied voorkomen, want er is momenteel voldoende ruimte beschikbaar om aan de vraag te kunnen voldoen. De analyse van het onderzoeksrapport van het externe bureau zal via de griffier aan PS worden toegestuurd. Men hoopt dat ook PS van mening zijn dat de aanleg van een nieuw bedrijventerrein in de Purmer ongewenst en onnodig is. Nieuwe bedrijventerreinen in het landelijk gebied kunnen alleen aangelegd worden na een zorgvuldige regionale afweging en daarbij speelt de provincie een grote rol. Hoe stelt de provincie zich op in de overleggen met het college van Edam-Volendam en met het onderzoeksbureau? De herziening van de provinciale Omgevingsverordening die binnenkort op de agenda staat, is een goede gelegenheid om deze omissie te herstellen en het gebied Oostelijke Purmer ook aan te wijzen als BPL, net als de gebieden die hieraan grenzen.

140

145

150

Dhr. **Klein** (CU) dankt voor de suggesties. Is er voldoende ruimte beschikbaar op de Baanstee?

Dhr. **Breunisse** bevestigt dit. Dit blijkt ook de analyse die zal worden toegestuurd.

Mw. **Alberts** (SP) vraagt hoe de stichting zich opstelt in het overleg met de gemeente en of er een alternatief beschikbaar is.

155

Dhr. **Breunisse** heeft twee weken geleden ingesproken bij de gemeenteraad. De plannen voor de transformatie van bestaande bedrijventerreinen naar woningbouw en het uitplaatsen van bestaande bedrijven zijn zo vaag dat het geen goede onderbouwing biedt voor de claim op 20 ha bedrijventerrein.

160

Mw. **Rosier**, voorzitter Vereniging Oud-Edam, maakt zich zorgen over de Noordoostelijke Purmer en de plannen van de gemeente om hier een bedrijventerrein te realiseren. Dit gebied grenst aan Edam. Er wordt zelfs in dit gebied een voetbalstadion gepland pal voor de entree van de oude stad. Tegenover 36 ha oude kom (111 ha woongebied) staat 170 ha bedrijventerrein. In Purmerend ligt al een bedrijventerrein (Baanstee) en bij het realiseren van het geplande bedrijventerrein, groeien deze aan elkaar met als gevolg een heel groot bedrijventerrein van 370 ha. Baanstee Noord ligt grotendeels braak sinds 2008, daarom moet ook volgens de Raad van State de uitbreiding eerst op dit gebied gerealiseerd worden.

165

170

Mw. **Alberts** (SP) vraagt of de met het geplande industrieterrein samenhangende verkeersbewegingen zijn onderzocht.

Mw. **Rosier** meldt dat er nog geen bestemmingsplan is opgesteld, want de plannen zitten nog in een pril stadium. Maar er zal zeker sprake zijn van veel verkeersbewegingen, mede vanwege het geplande stadion. Op 25 november a.s. wordt in de raadsvergadering verder gesproken en na instemming van de raad zal er een bestemmingsplanwijziging volgen. Dat proces wordt nauwlettend gevolgd.

175

180 Dhr. **De Groot** spreekt in over C-agenda punten 11 b en c, wind op landbeleid. Er is veel aandacht
voor het vormgeven van participatie en draagvlak bij de RES, maar bewoners worden genegeerd bij
de besluitvorming. Beleidsmakers doen niets met de inbreng en zorgen van inwoners, de overheid
drukt haar plannen gewoon door. Op welke wijze worden de door PS aangenomen moties verwerkt?
Welke gezondheidseffecten bestaan er voor gehinderden en welke maatregelen worden genomen om
185 de hinder te mitigeren en de gezondheidseffecten te beperken? PS dienen hun controlerende rol op
te pakken en burgers te beschermen.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt op welke wijze met de overheid in discussie wordt gegaan om beleid
aan te passen.

190 Dhr. **De Groot** meldt dat de overheid gewoon doorgaat en geen gelegenheid biedt aan burgers om
daadwerkelijk invloed uit te oefenen en echt vragen te stellen. Alle overheidsorganen wijzen naar
elkaar en nergens kunnen burgers terecht om antwoord te krijgen op simpele concrete vragen.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt naar wat er in het participatietraject in Amsterdam fout is gegaan en wat
195 op dit gebied van de provincie wordt verwacht.

Dhr. **De Groot** antwoordt dat de gemeente algemene vragen heeft voorgelegd terwijl een dag later de
provincie heeft besloten om voor Amsterdam de 600 m-grens te laten vervallen. Dat is manipulatief.
De provincie beoordeelt dat sprake is van draagvlak indien de gemeenteraad instemt, maar daardoor
200 vervalt de kans om daadwerkelijk verschil te maken. Hij heeft niet het idee dat er iets gedaan is met
de ingediende zienswijzen op de Omgevingsverordening 2022, dus het indienen van nieuwe
zienswijzen lijkt nutteloos, hoewel hij hoopt dat deze verwachting niet uitkomt.

Dhr. **Hollebeek** (PvdD) vraagt naar de mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie in de
205 regio Amsterdam.

Dhr. **De Groot** is van mening dat er naar meerdere oplossingen moet worden gekeken, ook in de
regio Amsterdam. Gezien de enorme bevolkingsdichtheid van de stad is windenergie niet de juiste
keuze, eerder zou moeten worden ingezet op zonnepanelen.

210

4. A-Agenda Algemeen

4.a. Begroting 2022

Dhr. **Wijmenga** (CDA) houdt een algemene inleiding over de crisis op de woningmarkt en de
duurzame energieopwekking en over de wijze waarop oplossingen moeten worden bedacht. Met
215 ongewijzigd beleid zoals bijvoorbeeld opgenomen in het Masterplan Wonen en in de begroting
2022, kunnen beide crises niet worden opgelost en zullen de resultaten hetzelfde en onvoldoende
zijn en blijven. Het relevante beleid moet op creatieve en innovatieve wijze herijkt worden, het
Masterplan Wonen is onvoldoende om een krachtig herstel te initiëren. Het afschaffen van de
verhuurdersheffing zou een goede start zijn.

220

Mw. **Alberts** (SP) is benieuwd of het CDA drie oplossingen kan noemen die tot de beste resultaten
leiden. De verhuurdersheffing is een Rijksaangelegenheid.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat het afschaffen van de verhuurdersheffing een eerste grote stap is.
225 Daarnaast moet er ruimte zijn in het buitengebied om woningen te kunnen bouwen, want
binnenstedelijke locaties zijn onvoldoende of te complex. Parallel is een breed scala aan maatregelen

nodig, zoals betere vervoersmogelijkheden en het stimuleren van thuiswerken. Erkend wordt dat dit geen innovatieve gedachten zijn, daarom wordt een brainstormsessie voorgesteld met het oog op verbreding van de agenda.

230

Dhr. **Muurlink** (PvdA) vraagt het CDA om echt concrete en innovatieve voorstellen te doen om de woningmarkt te stimuleren.

235

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat door met elkaar te discussiëren, in gesprek te gaan en na te gaan denken, er goede ideeën kunnen ontstaan.

Dhr. **Mulder** (D66) heeft deze voorstellen van het CDA al vaker gehoord in eerdere vergaderingen. Welke innovatieve ideeën heeft het CDA zelf?

240

Dhr. **Wijmenga** (CDA) meent dat opnieuw moet worden beoordeeld of meer woningen kunnen worden gebouwd op locaties in natuurgebieden/BPL en dat de gemeenten meer vrijheid moeten krijgen om zelf een afweging te maken. Gaan GS op de automatische piloot door of gaan zij ook creatief kijken naar meer mogelijkheden in de provincie?

245

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de stap naar nieuwe indicatoren in de begroting die de sturingsmogelijkheden van PS doen toenemen. De uitgaven voor het borgen van de energieinfrastructuur lopen terug van 4,5 miljoen euro dit jaar naar 800.000 euro in 2022. Dat is een vreemde ontwikkeling gezien de grote opgave voor energieopwekking en problematiek rond netschaarste. Wat voegt een nieuwe opstelling van een omgevingsagenda voor het landsdeel Noord-
250 West op bovenregionaal niveau toe? Waarom begeleidt de provincie expats bij het zoeken naar woonruimte buiten Amsterdam in plaats van bijvoorbeeld doelgroepen zoals jongeren en starters?: Kunnen GS de voortgang opvang asielzoekers toelichten?

250

255

Dhr. **Muurlink** (PvdA) vindt de begroting een stuk beter leesbaar dan voorheen. De beleidsindicatoren zijn desgevraagd verbeterd en daar is men tevreden over. Wonen en energie: het woningtekort begin 2021 in Noord-Holland bedraagt 5% en dat moet worden verlaagd naar maximaal 2%. Daarom wordt meer geld beschikbaar gesteld voor versnelling van de woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen en dat wordt ondersteund, maar de PvdA verzoekt nadrukkelijk om meer betaalbare en sociale woningen te bouwen. Niet in de begroting maar in het Masterplan Wonen wordt incidenteel
260 100 miljoen euro gereserveerd, maar daar is nog geen dekking voor. Daarover moet nader gesproken worden. Men is tevreden met het instellen van twee reserves voor duurzame elektriciteit en warmtetransitie om de kosten te dekken van relevante stimuleringsactiviteiten. De EU gaat uit van een CO2-reductie van 55%. Voorgesteld wordt om in IPO-verband deze ambitie ook voor de provincies te verhogen. De PvdA is voornemens om samen met D66, GL en PvdD een motie in te
265 dienen over energiearmoede waarbij de provincie de regie moet nemen.

260

Mw. **Alberts** (SP) verzoekt de SP toe te voegen aan deze motie. Zijn GS van mening dat er voldoende geld is gereserveerd om de klimaatdoelen te halen in de komende vier jaar? Het verduurzamen van woningen kost veel geld.

270

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt of de SP het door JA21 voorgestelde provinciale isolatiefonds gaat steunen.

275 Mw. **Alberts** (SP) vindt dit fonds te beperkt gezien de focus op middenklasse koopwoningen, dus steunt dit nog niet, tenzij dit wordt verbreed naar sociale huurwoningen.

Mw. **Van Wijnen** (GL) vraagt of de SP meer geld beschikbaar zou willen stellen.

280 Mw. **Alberts** (SP) bevestigt dit, met name om de energievraag te verminderen. De uitdrukking ‘alles hoort bij elkaar en alles hangt met elkaar samen’ komt niet terug in de begroting, er zitten zelfs schotten tussen de diverse programma’s. Wellicht kunnen andere programma’s ook bijdragen aan het behalen van specifieke (klimaat-) doelen, zoals bij vervoer en het terugdringen van autogebruik. Hoe kan deze verbinding tot stand worden gebracht?

285 Dhr. **Hollebeek** (PvdD) benadrukt dat ook experts voorstellen om de klimaat- en biodiversiteitscrisis in samenhang aan te pakken, omdat anders geen van beide wordt opgelost en de kosten extra oplopen. Biodiversiteit en natuurinclusiviteit zijn geen direct doel van het programma OV-knooppunten, maar wel een ‘meekoppelkans’, dat lijkt echter minder te betekenen dan koppelkans. Het gebruik van specifieke termen zal in de PS-vergadering nader geadresseerd worden. De
290 provincie streeft naar vergroening van de OV-knooppunten, want dat draagt bij aan klimaatadaptatie, gezondheid, natuur en inclusief bouwen. De volgende vragen komen op tafel: waarom worden hiervoor specifieke knooppunten benoemd en geldt deze inzet niet voor alle knooppunten? De zin: “De discrepantie op het gebied van ontwikkeling van natuur en landschap kan worden verklaard doordat deze ontwikkeling grotendeels wordt bepaald door externe
295 beïnvloedingsfactoren.” Zijn GS bereid deze tekst aan te passen en te nuanceren? Zo niet, dan wordt een amendement overwogen. Het is niet bekend hoeveel natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen er intussen bij zijn gekomen omdat dit een taak van gemeenten is, maar beleid moet geëvalueerd worden alvorens het kan worden bijgesteld. Methaan is na CO2 de belangrijkste oorzaak voor opwarming van het klimaat. De meest recente cijfers dateren van 2018, wanneer
300 worden deze geactualiseerd? In MRA-verband wordt onderzoek gedaan naar energiearmoede, de provincie heeft geen eigen beleid omdat dit onderdeel is van het gemeentelijk sociaal domein. Kan de provincie een coördinerende rol op zich nemen bij dit thema? De PvdD sluit zich aan bij de motie van de PvdA.

305 Dhr. **Mulder** (D66) constateert dat de doorstroom op de woningmarkt niet goed door de provincie is onderzocht, maar een dergelijk onderzoek zou wel kunnen bijdragen aan de voorgestelde creatieve insteek door het CDA en aan de gewenste betaalbaarheid van de PvdA. Kunnen GS aangeven of een dergelijk onderzoek in de provincie heeft plaatsgevonden?

310 Mw. **Van Wijnen** (GL) merkt op dat hier complexe taken mee samenhangen en de gemeenten hebben een belangrijke rol op de woningmarkt. Gemeenten doen hier wel onderzoek naar, misschien kunnen alle onderzoeken bij elkaar opgeteld worden om een provinciaal beeld te geven.

315 Dhr. **Mulder** (D66) is het ermee eens dat het een complex onderzoek is, want nagegaan zou moeten worden bijvoorbeeld wie naar woningen in een andere stad verhuist. Een onderzoek zou wel een goed beeld geven van de situatie, want dat ontbreekt tot op heden.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) vindt een analyse een goed idee, maar wat levert het op qua oplossingen?

320 Dhr. **Mulder** (D66) meldt dat het vooral gaat om het zichtbaar maken van hoeveel woningen aan welk specifiek segment worden toegevoegd. Wellicht kan een onderzoek helpen bij het nemen van de juiste besluiten. Hoe denken GS hierover?

325 Dhr. **Mangal** (DENK) stelt dat de woningcrisis nog lang niet is opgelost en de klimaatopgave is enorm groot. Waarom is de voorgestelde investering van 55 miljoen euro niet opgenomen in de begroting? De begroting wordt na 2023 vaag ingeschat. Welk effect heeft dit op de energietransitie? Verduurzaming is met name gericht op bedrijven, maar hoe moeten burgers de rekening gaan betalen van de stijgende energieprijzen? Hoe gaan GS deze mensen die vaak in slecht geïsoleerde huizen wonen, helpen? Er zal een motie worden ingediend om energieconciërges in te zetten, die
330 van deur tot deur gaan om bewoners te informeren c.q. ter plekke te helpen. Uit onderzoek blijkt dit een efficiënte methode is om energie te besparen. Veel jongeren en starters kunnen geen woonruimte vinden om hun leven op te bouwen, wat doen GS voor deze groep en waarom ligt de focus op expats? Zijn er voldoende middelen uitgetrokken voor de opvang van asielzoekers in de komende twee jaren?

335 Mw. **Van Wijnen** (GL) geeft complimenten voor deze begroting vanwege de gelijkwaardige waardering van economie, natuur, landschap en wonen – in tegenstelling tot de twee voorgaande begrotingen – en voor de nieuwe indicatoren, zoals van het woningtekort. De zorgen over het oplopende woningtekort worden met het CDA gedeeld. Hoe wordt het Masterplan Wonen gefinancierd? Energie:
340 over de huidige plannen is men tevreden, maar de ambitie kan hoger. Energiearmoede zal toenemen, daarom is men blij met het initiatief voor de aangekondigde motie, waarbij GL zich aansluit. Zij sluit aan bij de vragen over noodopvang asielzoekers.

345 Gedeputeerde **Stigter** benadrukt dat GS altijd nadenken en dat ook blijven doen, dat is vanaf het coalitieakkoord tot de dag van vandaag het geval, want de wereld staat niet stil en er ontstaan telkens nieuwe knelpunten, onder andere door corona en bij de energieinfrastructuur. De budgetten voor de energieinfrastructuur lopen niet terug, dat lijkt misschien zo vanwege de verdeling in meerdere posten. Het budget zal de komende tijd zelfs toenemen. De EU-ambitie voor 55% CO₂-reductie wordt ondersteund, dat is in IPO-verband al aangekaart, maar nog niet helder is hoe deze
350 Europese ambitie moet worden gerealiseerd gezien de onzekerheden over de verdeling van bijvoorbeeld Europese instrumenten tussen lidstaten. Het Rijk zou de uitvoeringskosten van decentrale overheden voor de 49% doelstelling compenseren, maar dat is tot op heden nog niet gebeurd. Daarom bestaat er enige terughoudendheid bij provincie en gemeenten om de hogere EU-ambitie te omarmen. Energiearmoede is in de afgelopen weken een groter probleem geworden, maar
355 in feite gaat het niet over energie, maar over armoede. Vanuit die invalshoek moet het vraagstuk benaderd worden. De gemeenten staan aan de lat voor de specifieke energiearmoede en de warmtetransitie gezien de koppeling aan het sociaal domein, dat zijn allemaal taken van gemeenten. Bij de RES wordt gewerkt aan een participatiekader en de focus hierin ziet tevens op energiearmoede, gebouwde omgeving en energietransitie. Het Servicepunt Duurzame Energie
360 ondersteunt gemeenten bij energiebesparing in de bebouwde omgeving (zie ook motie 42, gericht op verduurzaming van woningen). In MRA-verband wordt beoordeeld wat gezamenlijk kan worden ondernomen om gemeenten te ondersteunen. De middelen voor het gehele Klimaatakkoord zijn niet toereikend, wel zijn de gereserveerde budgetten in de begroting voor de provinciale taak in de komende jaren voldoende. Het is zeker zinvol om naar mogelijke onderlinge samenhang tussen
365 (uitvoerings-) programma's te kijken, maar teveel ambities in een keer willen realiseren leidt tot niets. Die samenhang is overigens al zichtbaar bij bijvoorbeeld het actieprogramma Klimaat en het programma duurzame mobiliteit en het verlagen van de CO₂ belasting van vervoer. Ook bij

stikstofprogramma's is dat het geval. Daarom wordt altijd ingezet op energiebesparing zowel in de bebouwde omgeving als in het bedrijfsleven. Binnenkort zullen PS informatie ontvangen over een initiatief voor een energiebesparingsakkoord gericht op energiebesparing bij bedrijven, dat met alle gemeenten in de provincie wordt gesloten. De vraag van de PvdD over de methaanrapportage 2018 wordt schriftelijk beantwoord.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat er gemiddeld 140% (harde en zachte) plancapaciteit beschikbaar is om aan de woningbehoefte en –opgave te voldoen. In het Masterplan Wonen wordt zichtbaar hoe de provincie haar rol neemt bij het realiseren en bouwen van met name betaalbare woningen op locaties waar deze nodig zijn. Over dit masterplan gaan GS graag met PS in gesprek. Het landsdeel Noord-West is een gevolg van een opdeling in NOVI-gebieden door het Rijk, samen met Flevoland en Utrecht wordt de opgave afgestemd. Het helpen en faciliteren van expats bij het zoeken naar woonruimte heeft geen prioriteit meer en er zijn geen middelen voor beschikbaar gesteld.

Noodopvang asielzoekers: er vindt onderzoek plaats in eigen gebouwen en met gemeenten wordt de mogelijke versnelling van noodopvanglocaties besproken, tevens om hen op hun verantwoordelijkheid dienaangaande te wijzen. De laatste stand van zaken hieromtrent zal aan PS worden gemeld.

De explosieve stijging van huur- en koopprijzen van woningen en de marktwerking zullen in het masterplan een specifiek aandachtspunt zijn teneinde de betaalbaarheid te borgen voor mensen die nu niet in staat zijn om een dure huur en/of koopwoning te betrekken. De dekking van de 100 miljoen euro van het Masterplan Wonen wordt met PS besproken zodra de inzet van de provincie en de invulling duidelijk is. Op locaties waar woningen worden gebouwd, worden ook aspecten zoals een gezonde leefomgeving, duurzaam, groen en de relevante OV-knooppunten meegenomen. Niet alle knooppunten kunnen hierbij betrokken worden, dat zijn er te veel.

Gemeenten met name in de regio Amsterdam, doen onderzoek naar hoe de woningmarkt in elkaar zit en functioneert. Hierbij wordt gekeken naar waar bewoners uit Amsterdam in de regio verhuizen. Ook de provincie heeft onderzoek laten doen (door de VU) en de database die hieruit voortvloeit, wordt momenteel verwerkt. Hopelijk kunnen PS hierover volgend jaar geïnformeerd worden. Maar het is belangrijk om niet alleen onderzoek te gaan doen, maar om nu daadwerkelijk aan de slag te gaan en te gaan bouwen. Het begeleiden van starters en jongeren is een primaire taak van de gemeente, niettemin zal de provincie haar rol pakken via het Masterplan Wonen en gemeenten faciliteren om de juiste en betaalbare woningen te realiseren voor jongeren, starters en ouderen.

In antwoord op vragen van de PvdD wordt gemeld dat nagegaan zal worden of het mogelijk is om het woord 'grotendeels' toe te voegen aan de tekst dat "de ontwikkeling van natuur en landschap 'grotendeels' wordt bepaald door vele factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingsfeer liggen." De gedeputeerde veronderstelt dat gemeenten al beschikken over de benodigde overzichten van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen, maar er is nu gekozen om deze aanpak toe te gaan passen bij concrete projecten.

405

Tweede termijn

Dhr. **Wijmenga** (CDA) waardeert hetgeen het college de laatste jaren al heeft ondernomen, bijvoorbeeld het opstellen van het Masterplan Wonen. Dat wordt zeker gesteund, maar het levert te weinig op. Het lijkt onwaarschijnlijk dat met de tot nu toe genomen maatregelen voldoende woningen en duurzame energie gerealiseerd kunnen worden. Hoe worden nieuwe ideeën geïnitieerd?

410

Dhr. **Klein** (CU) is benieuwd naar de update over de opvang van asielzoekers. Wordt de tekst over de ondersteuning van expats uit de begroting verwijderd aangezien dit geen prioriteit meer heeft?

415

Dhr. **Muurlink** (PvdA) verzoekt DENK tijdig het aangekondigde amendement toe te sturen. Gemeenten moeten betrokken worden bij het voorkomen van energiearmoede en de provincie dient de rol van gemeenten te coördineren en diverse initiatieven te koppelen.

420 Mw. **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de PvdA. De hoop wordt uitgesproken dat de provincie gaat aantonen dat de mensen in (energie-)armoede niet worden vergeten.

Dhr. **Mulder** (D66) ziet uit naar de resultaten van het onderzoek door de VU. Hij begrijpt de prioriteit bij de expats zodanig dat de woonsituatie in de regio Amsterdam grote druk op de woningmarkt veroorzaakt.

425 Mw. **Alberts** (SP) constateert dat de armoede in Nederland structureel is en die wordt verder verhoogd door de hoge energieprijzen. Niet alles moet op een hoop worden gegooid, maar wel dient de onderlinge samenhang tussen programma's te worden beoordeeld, want soms is een en een drie, 430 waardoor er meer voordelen en lagere kosten ontstaan.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat het Rijk heeft aangekondigd energiecompensatie aan te bieden aan de inwoners en gemeenten staan aan de lat voor het aanpakken van armoede in hun gemeente. De provincie zal uiteraard een verbindende rol spelen bij het uitwisselen van ervaringen en ideeën 435 tussen gemeenten, dat gebeurt al via het Steunpunt Duurzame Energie, zodat iedereen er gebruik van kan maken. De uitleg van de SP over integraliteit van programma's wordt ondersteund. Beleidsmatig worden de thema's apart benaderd, maar in de uitvoering wordt nadrukkelijk de onderlinge verbinding gelegd en worden de verschillende doelstellingen gecombineerd.

440 Gedeputeerde **Olthof** meldt dat de begroting al is voorgelegd aan PS, maar nagegaan wordt of de relevante teksten kunnen worden aangepast. Het spreiden van expats over de regio zal zeker een bijdrage leveren, maar dat is geen hoge prioriteit meer gezien de problemen van andere doelgroepen. Hij vraagt het CDA naar ideeën om meer woningen te bouwen, zoals voor jongeren.

445 Dhr. **Wijmenga** (CDA) verwijst naar het eerdere initiatiefvoorstel over de invulling van de RES met het voorstel van tijdelijke woningbouw met tijdelijke zonneweiden, zodat er meervoudige ruimtegebruik ontstaat. Heeft het college meer ruimte nodig van PS om extra slagen te kunnen maken? Wat zouden GS tegen de jongeren die een woning zoeken, zeggen?

450 Gedeputeerde **Olthof** verwijst naar het Masterplan Wonen waarin voorbeelden staan van de (nieuwe) rol van de provincie om de bouw van betaalbare woningen te versnellen. Samen met gemeenten worden complexe problemen en locaties beoordeeld.

455 De **voorzitter** concludeert dat de PvdA twee moties heeft aangekondigd, DENK een motie en de PvdD en CU een amendement voor het aanpassen van teksten in de begroting. Het verslag van dit deel van de vergadering wordt toegevoegd aan de vergaderstukken voor PS van 8 november a.s.

5. B-Agenda Algemeen

5.a. Brief GS aan PS inzake advies GS aangehouden moties begroting 2022

460 Dhr. **Muurlink** (PvdA) wil voorzichtig omgaan met de besteding van het beperkte rekeningresultaat vooral vanwege de enorme opgaven bij woningbouw en de energietransitie. Men ondersteunt het voorstel niet om 3,7 miljoen euro extra te reserveren voor aanvullende voorstellen en aangehouden moties. Deze moties en voorstellen zullen op dezelfde terughoudende wijze worden beoordeeld.

465 Dhr. **Van Gilse** (VVD) sluit zich aan bij de PvdA. Men moet voorzichtig omgaan met het resultaat van 640.000 euro op een totale begroting van vele honderden miljoenen euro. Dit bedrag kan beter geparkeerd worden.

470 Mw. **Alberts** (SP) verwijst naar aangehouden motie 70/2021, extra investeren in openbaar vervoer en financieel ondersteunen van de concessiehouders bij de verwezenlijking van de duurzaamheidsdoelstellingen. Met het oog op de onderlinge samenhang van programma's had de motie zodanig beantwoord moeten worden dat ook het terugdringen van verkeer een belangrijke rol speelt bij de klimaatdoelstellingen want het over het geheel van klimaatopgaven en niet enkel over het verduurzamen van bussen.

475 Dhr. **Zoon** (PvdD) wil het GS-advies over de aangehouden moties bespreken in de commissie EFB op donderdagmiddag a.s.

480 Mw. **Van Wijnen** (GL) meent dat impactvolle projecten ook met een kleine financiële bijdrage vooruit geholpen kunnen worden. Deze kansen moeten zeker benut worden.

Dhr. **Kanik** (D66) sluit zich aan bij de PvdD.

485 Gedeputeerde **Olthof** meldt dat motie 70/2021 al eerder in MFB is besproken met het oog op de strekking van de motie om over te gaan naar zero emissie concessies en in het kader van het regionale mobiliteitsprogramma. Dat was de opdracht van deze motie. Dat zit in de planning en hiermee is de integraliteit gewaarborgd.

6. Rondvraag gedeputeerde Loggen (portefeuilles Ruimte en Wonen)

490 Mw. **Van Wijnen** (GL) vraagt of GS op de hoogte zijn van de plannen van Edam-Volendam voor het realiseren van een bedrijventerrein in Purmer en hoe de provincie naar deze plannen kijkt. Er doen geruchten de ronde dat de notitie Lintbebouwing wordt vervangen door een ander type notitie met incidentele oplossingen hetgeen impact kan hebben op de leefbaarheid van kleine kernen en woonmogelijkheden in lintbebouwingen. Kloppen deze geruchten?

495 Gedeputeerde **Olthof** zal beide vragen schriftelijk beantwoorden.

7. A-Agenda Klimaat en Energie

7.a Energie/Financiën: Versterking kapitaalstructuur Alliander

500 Mw. **Gielen** (GL) stelt dat PS al vaak hebben gesproken over mogelijke oplossingen voor de problemen op het elektriciteitsnet. De lening is een logische beslissing. Een aantal kleinere gemeenten neemt volgens Alliander niet deel, welke rol speelt de provincie hierbij? Volgens GS heeft het Rijk een verantwoordelijkheid voor de structurele financieringsbehoefte van organisaties zoals Alliander. Hoe zien de concrete stappen richting het Rijk eruit en kan in de lobby gezamenlijk worden opgetrokken met andere provincies, eventueel via IPO? Kleinere energiecorporaties in de provincie ondervinden problemen bij het zoeken naar startkapitaal en het verkrijgen van garantstellingen voor leningen die worden aangegaan bij banken. Herkennen GS deze problemen en kan de provincie hier ook een rol spelen?

510 Dhr. **Alkaduhimi** (DENK) meent dat nutsbedrijven een overheidsaangelegenheid zijn en dat ook moeten blijven. Hij ondersteunt het verzoek van Alliander voor versterking van de

515 kapitaalstructuur, maar welke gevolgen hangen samen met het geld uit de markt halen? Is 55 miljoen euro – welk bedrag later omgezet wordt in aandelen – voldoende? Dit lijkt op verwatering van de waarde, wat krijgt men hiervoor terug? Wordt hiermee gewaarborgd dat iedereen gebruik kan blijven maken van het net?

520 Dhr. **Van den Berg** (JA21) ondersteunt de voordracht, maar constateert dat het gaat om een broekzak/vestzak–constructie aangezien de aandelen van Alliander in eigendom zijn van de provincies. Wat betekenen de aanvullende alternatieve kasstromen waar Alliander over spreekt?

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt het voorstel. Maakt het voor de provincie iets uit hoe lang het duurt voordat de lening wordt omgezet in een aandelenpakket en kan daarop nog gestuurd worden?

525 Dhr. **Zoon** (PvdD) is ook van mening dat nutsbedrijven een overheidsaangelegenheid moeten zijn en blijven. Er wordt een ingewikkelde constructie bedacht om middelen beschikbaar te stellen, men wacht af hoe een en ander verloopt.

530 Dhr. **Kanik** (D66) sluit zich aan bij GL. Het is een hamerstuk, want het doel past bij de energietransitie, dus dat wordt ondersteund. De grootste opgave is niet het investeren an sich, maar juist het uitvoeren van investeringen. Helaas is de regelgeving nog niet aangepast zodat netbeheerders niet vooraf kunnen investeren en ook is sprake van een enorm tekort aan technisch personeel.

535 Mw. **De Vries** (PvdA) ondersteunt de voordracht, het is een hamerstuk. De vraag van D66 over het tekort aan technisch personeel wordt ondersteund. Tevens het verzoek om tijdig aandacht te geven aan voldoende ruimte voor het toekomstige netwerk.

540 Dhr. **Van Gilse** (VVD) ondersteunt de voordracht. Na tien jaar zijn wellicht aanvullende middelen noodzakelijk. PS moet duidelijkheid geven vóór 1 december maar op dat moment ontbreekt de duidelijkheid voor de lange termijn. Hoe gaan GS hiermee om? Wat is op dit moment de stand van de intekening en hoe wordt omgegaan met een eventueel tekort? Leidt de conversie van de lening tot minder dividendrendement?

545 Mw. **Alberts** (SP) sluit zich aan bij de gestelde vragen. De toenemende energievraag wordt mede veroorzaakt door onder andere elektrische auto's en hyperscales. Gaan GS de energievraag verlagen door het promoten van openbaar vervoer en/of door een stop op hyperscales aan te kondigen?

550 Dhr. **Wijmenga** (CDA) stemt in met de voordracht.

Gedeputeerde **Stigter** dankt voor de steun voor de kapitaalinjectie die nodig is om het elektriciteitsnet in de provincie uit te breiden, want dat heeft de maximale capaciteit bereikt vanwege de enorme vraag. Het Rijk is verantwoordelijk voor de elektriciteitshoofdinfrastructuur (TenneT) en voor de regionale infrastructuur zijn dat de netbeheerders waarvan de decentrale overheden 100% eigenaar zijn. Nagenoeg alle aandeelhouders zijn bereid tot de kapitaalinjectie op drie hele kleine gemeenten buiten Noord-Holland na vanwege ontbrekende financiën, dus ongeveer 95% participeert. Gelderland is zelfs bereid een hoger percentage – nu al zijn zij goed voor ruim 40% – op zich te nemen indien noodzakelijk. Met het oog op de kapitaalinjecties voor de volgende periode vanaf 2030, wordt benadrukt dat de huidige mogelijkheden bijna volledig

560 benut zijn. Daarom moet nu al worden nagedacht over een nieuwe robuuste duurzame financieringsstructuur van de regionale netten. Daarvoor wordt in eerste instantie naar het Rijk gekeken – en zeker niet naar buitenlandse investeerders – en naar ideeën die hierover bestaan. Hiervoor is een verkenningsuitvraag op DG-niveau uitgezet, waarbij wordt uitgegaan van een bedrag van 100 miljard euro. De concrete invulling zal aan de orde komen bij een nieuw kabinet.

565 Het Rijk kan een financiële bijdrage leveren of daadwerkelijk instappen, maar ook pensioenfondsen kunnen benaderd worden. Daarnaast moet sterk ingezet worden op energiebesparing, zodat de noodzakelijke investeringen lager worden.

Dhr. **Van Gilse** (VVD) leest in de voordracht dat er vóór 1 december duidelijkheid moet zijn voor de lange termijn, maar dat zal niet mogelijk zijn. Vervalt deze voorwaarde?

570

Gedeputeerde **Stigter** benadrukt dat deze voorwaarde niet vervalt. Dit signaal is doorgegeven aan de Tweede Kamer, het kabinet en de formateur en nu al pakken het Rijk, de netbeheerders en Alliander de kwestie buitengewoon serieus op, omdat de huidige aandeelhouders tegen hun grenzen aanlopen.

575

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt of indien de politiek het voor het zeggen krijgt bij het voorrang geven aan bedrijven, er politieke willekeur ontstaat.

580 Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat de situatie nu zo is dat de netbeheerder aanvragen kan honoreren, maar bij het ontbreken van de benodigde ruimte worden aanvragen afgewezen, dat is het huidige speelveld. Door alle bestaande opgaven die meer elektriciteit opeisen, is er bij de overheid behoefte om hierop te kunnen gaan sturen, wat kan waar en waarop wordt de focus gelegd: op voorzieningen bij woningbouw of datacenters? Zo is het bedoeld. Andere deelnemers

585 bieden geen alternatief, maar het bedrag van 55 miljoen euro is voldoende voor Alliander om kapitaal van buiten aan te trekken om uiteindelijk miljarden te kunnen investeren. Wellicht kan men nu vooruit voor de komende tien jaar, maar dat is niet helemaal te voorzien, want de elektrificatie van de industrie neemt enorm toe en dat zet extra druk op het netwerk, mede door het uitvoeren van de RES waardoor in een aantal gebieden opgewekte energie niet kan worden

590 teruggeleverd op het netwerk. In de provincie kan in toenemende mate niet aan de vraag voor levering worden voldaan. Er moet worden gezocht naar methoden om de regionale netwerkproblemen op te lossen en een combinatie van zon en wind helpt daar goed bij. Aanvullende kasstromen zien op additionele financieringsmogelijkheden van Alliander door andere diensten aan te bieden, maar dat gaat om kleine bedragen met het oog op de

595 kapitaalbehoefte. Zolang er rente wordt betaald, geldt een percentage van 1,95% vast en bij omzetting naar dividend wordt de opbrengst onzeker, maar ingeschat wordt dat het dividend ruim boven 1% zal uitkomen gezien de tariefstructuur die door de overheid wordt bepaald. Naast kapitaal is arbeidskracht een belangrijk onderdeel om succes te kunnen boeken, alleen in Noord-Holland zijn al honderden mensen nodig voor uitbreiding van de infrastructuur en die zijn niet zo

600 maar voorhanden, met name niet in de elektrotechniek. De provincie ondersteunt Alliander bij de koppeling tussen arbeidsmarkt en scholing. De fysieke ruimte is zeker relevant, dat is onderdeel van de taskforce Energie Infrastructuur. Naast versterking van de infrastructuur wordt ook ingezet op vermindering van de vraag en het zo zuinig mogelijk realiseren van datacenters. Op dit moment wordt overlegd met netbeheerders over alternatieve oplossingen, zoals smart grids

605 op bedrijventerreinen, zon-wind combinaties en het opengooien van bestaande contracten.

- Mw. **Gielen** (GL) vraagt naar de verhouding met de lokale energiecorporaties en initiatieven.
- 610 Dhr. **Klein** (CU) refereert aan een school in Broek en Waterland die vanwege een verhuizing niet kan worden aangesloten op het net. Kunnen dit soort bureaucratische situaties meegenomen worden in het overleg met Alliander?
- 615 Dhr. **Alkaduhimi** (DENK) constateert dat de bewoners straks tweemaal moeten betalen voor verbetering van het netwerk, eenmaal omdat de lening wordt verstrekt en eenmaal via de energierekening.
- 620 Mw. **Alberts** (SP) constateert dat Alliander een hoger bedrag vraagt dan 55 miljoen euro. Waarom wordt niet ingegaan op dit verzoek? Waarom wordt doorgegaan met hyperscales, vooral vanwege de datadiensten die zij internationaal verlenen? Dit leidt tot een toenemende vraag.
- 625 Gedeputeerde **Stigter** erkent dat de lokale energiecorporaties serieuze partners zijn geworden, maar in het kader van de RES wordt hier samen met andere stakeholders invulling aan gegeven. Daarop komen GS terug. De situatie rond de school die de CU noemt, die niet kan worden aangesloten, is een gevolg van het toepasselijke contract. Over een oplossing wordt momenteel met Alliander gesproken. Bewoners gaan niet twee keer betalen, de infrastructuur wordt met publiek geld aangelegd en uiteindelijk gesocialiseerd. De rekening bestaat uit belastingen, energieprijzen en de kosten voor de infrastructuur. Duidelijk is dat het energiedeel zal blijven fluctueren gezien de huidige grote marktvraag. Aanvankelijk dacht Alliander dat er meer nodig was dan 55 miljoen euro, maar na een kritische blik van de aandeelhouders, is een lagere bijdrage van 55 miljoen euro bepaald waaraan de aandeelhouders naar rato bijdragen. Een aanvullende financieringsbehoefte is nu niet aan de orde.
- 630
- 635 De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als hamerstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering van 8 november 2021.

8. A-Agenda Klimaat en Energie

- 8.a. Discussienotitie JA21 – Ontlasting overbelaste energienetwerken/congestieproblematiek
- 640 Dhr. **Van den Berg** (JA21) geeft een toelichting op de discussienotitie. De laatste maanden zijn er meerdere congestiewaarschuwingen uitgevaardigd door Alliander. Het elektriciteitsnetwerk zit in nagenoeg heel Noord-Holland vol, en hierdoor raakt de economische ontwikkeling in de knel. JA21 wil graag het gesprek aangaan met andere partijen over welke maatregelen er genomen kunnen worden om dit niet te laten escaleren. GS hebben aangegeven dit niet te hebben zien aankomen. Wat speelt er nog meer onder de radar? JA21 heeft verschillende ideeën zoals het gebruik van nachstroom, hybride warmtepompen en het flexibel verbruiken van elektriciteit.
- 645 JA21 hoort graag hoe andere partijen denken over de stroomnetwerkproblematiek en specifiek over de volgende vragen. Oorzaak: Wat is volgens u de oorzaak van de huidige congestie- en netwerkproblematiek? Wat zijn volgens u de beste energietechnieken om congestie- en netwerkproblematiek te minimaliseren? Flexibel gebruik: Is het mogelijk om een gedeelte van het energieverbruik op piekmomenten naar voren te halen of uit te stellen zodat de algehele netbelasting stabiel is? Wat zijn de kosten en baten van deze aanpak en hoe verhouden de kosten en baten zich tot een verdere verzwaring van het energienetwerk? Hybride warmtepompen: Zou het gebruik van hybride warmtepompen ten opzichte van all-electric warmtepompen (financieel) gestimuleerd kunnen worden door de provincie Noord-Holland? Zou
- 650
- 655

het gebruik van hybride warmtepompen t.o.v. all-electric warmtepompen, de algehele netwerkbelasting kunnen verminderen? Nachtstroom: Op welke wijze kan het gebruik van nachtstroom het elektriciteitsnetwerk in Noord-Holland verder ontlasten? Welke mechanismen kunnen hiervoor gebruikt worden? Wat zijn de financiële voor- en nadelen? Netverzwaring: Zien
660 andere partijen mogelijkheden tot verdere verzwaring van het net of zijn zij het met JA21 eens dat de uitbreiding van het net niet snel genoeg gaat, waardoor er nu naar andere oplossingen gezocht moet worden? Isoleren: Moet er een isolatiefonds voor de middenklasse opgericht worden? Kan dit isolatiefonds bijdragen aan het verminderen van het energieverbruik? Zo ja, zou dit de algehele netwerkbelasting kunnen verminderen? Kern isolatiefonds: Provinciaal fonds
665 bestemd voor de middenklasse, bestemd voor woningeigenaren, vult de ISDE (Investeringsubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing) aan tot 40 tot 50% van de totale investering.

Dhr. **Zoon** (PvdD) stelt dat de industrie de grootste verbruiker is en de oorzaak van alle
670 problemen. Helaas wordt er bij de industrie nog beperkt ingezet op besparing van stroom, maar daar kan juist winst behaald worden door best beschikbare technieken in te zetten en bedrijven te informeren en te ondersteunen. Isolatie helpt enorm goed bij het besparen van energie door huishoudens, dus woningcorporaties moeten gestimuleerd worden om hun huurwoningen te verduurzamen. Naast de middenklasse moeten ook de lagere klassen betrokken worden, vooral
675 vanwege de hoge energieprijzen. Urgenda is tegenstander van hybride warmtepompen omdat het een tussenoplossing is met onvoldoende rendement. Met het oog op verduurzaming kan beter meteen worden overgegaan op 100% elektrische warmtepompen.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) stelt hybride warmtepompen als tussenoplossing voor omdat het
680 onmogelijk is om alle woningen in Nederland vanwege ontbrekende financiering en voldoende personeel, te voorzien van een volledig elektrische warmtepomp.

Dhr. **Zoon** (PvdD) stelt dat volledig elektrische warmtepompen meteen toekomstproof zijn. Het kan beter in een keer goed gedaan worden.
685

Mw. **Alberts** (SP) ondersteunt de opmerking van de PvdD dat de industrie en datacenters de grootste energiegebruikers zijn. Het voorgestelde isolatiefonds voor de middenklasse die vaak eigenaar is van hun woning, heeft een te smalle focus. Bovendien ontbreekt inzicht in de samenhangende kosten en de verdeling hiervan tussen het Rijk en de woningcorporaties.
690

Dhr. **Klein** (CU) vraagt of de SP het ermee eens is dat zowel de industrie als de overige doelgroepen gelijktijdig betrokken moeten worden.

Mw. **Alberts** (SP) constateert dat de grote vervuilers in het voorstel ontbreken en de last wordt nu
695 enkel bij de woningeigenaren neergelegd. Beide groepen moeten aangesproken worden.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt zich af op welke wijze overtollige energie bij flexibel gebruik kan worden opgeslagen, in batterijen? Een isolatiefonds wordt ondersteund, mits het ook beschikbaar is voor particuliere verhuurders en corporaties om hun huurwoningen – waarvan vele met G-label
700 – te verduurzamen.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt hoe mensen in de lagere sociale klassen in huurwoningen geholpen kunnen worden.

705 Dhr. **Mangal** (DENK) vindt een provinciaal fonds een goed idee.

Mw. **Kaamer van Hoegee** (VVD) stelt dat elektrificatie van de maatschappij een van de grootste oorzaken is voor de huidige beperkte netwerkcapaciteit van Alliander. Ook loopt Alliander tegen bezwaarprocedures aan bij het aanleggen van nieuwe netwerken. Misschien zijn er wel andere energietechnieken beschikbaar om de congestie te minimaliseren, daarvoor heeft de VVD in het
710 verleden al moties ingediend om onderzoek naar te doen. Het is niet aan de provincie om de hoge kosten voor een dubbele meter van particulieren te compenseren. In overleg met bedrijven kan Alliander zoeken naar een oplossing voor het voorkomen van piekgebruik. Voor woningen zoals Rijksmonumenten, zijn geen andere oplossingen mogelijk dan een hybride pomp en
715 bovendien is dat een goede tussenstap voor ondernemers en particulieren. Dit moet niet door de provincie maar door gemeenten en het Rijk gestimuleerd worden, hiervoor hebben zij subsidies beschikbaar. Daarom ligt er geen taak voor de provincie om een isolatiefonds in het leven te roepen.

720 Dhr. **Van den Berg** (JA21) stelt voor om met Alliander en/of het Rijk in gesprek te gaan om het onderscheid tussen dag- en nachtstroom groter te maken, zodat mensen gestimuleerd worden om een dubbele meter aan te schaffen.

Mw. **Kaamer van Hoegee** (VVD) vindt dit een taak voor Alliander, echter, de van toepassing zijnde
725 wet- en regelgeving zijn haar onbekend.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) vraagt waarom de provincie wel een economisch herstel en duurzaamheidsfonds faciliteert dat ook gericht is op besparing van CO2 in de gebouwde omgeving en waarom een isolatiefonds dan niet geschikt zou zijn.

730 Mw. **Kaamer van Hoegee** (VVD) stelt dat hiermee zaken samenhangen die ook gerealiseerd moeten worden. Bovendien zijn er al subsidies beschikbaar voor verduurzaming van woningen en bedrijven. Dit moet eerst inzichtelijk worden gemaakt zodat de budgetten daadwerkelijk uitgenut worden, want dat is nu nog niet het geval. Een provinciale laag daaroverheen lijkt niet zinvol.

735 Dhr. **Van den Berg** (JA21) meent dat een provinciale laag juist nodig is omdat de laatste vier jaar nog niet 10% van de woningvoorraad is geïsoleerd, dat gaat te langzaam. 250.000 woningen hebben een hoog energielabel, dus de beschikbare middelen zijn blijkbaar niet voldoende.

740 Mw. **Kaamer van Hoegee** (VVD) stelt voor om dan eerst een inventarisatie te doen van alle beschikbare fondsen bij gemeenten en het Rijk, want die worden niet uitgenut. Bij bijvoorbeeld gemeenten komen geen subsidieaanvragen binnen voor verduurzaming van huizen.

Dhr. **Klein** (CU) stelt het op prijs dat JA21 constructief meedenkt over de problemen rond de
745 energietransitie. Aftoppen van de capaciteit en het tijdelijk uitschakelen van zonneparken bij hoge productie kan ruimte op het net creëren. Hybride warmtepompen kunnen als eerste stap richting verduurzaming naast elektrische warmtepompen heel nuttig zijn om gas en energie te besparen. Het Rijk stelt hier subsidies voor beschikbaar, daarom dient de provincie in haar communicatietrajecten met bedrijven en burgers deze mogelijkheid nadrukkelijk te noemen. Het
750 gebruik van nachtstroom kan worden besproken met de netbeheerders. Het stimuleren van isolatie is een goed voorstel om het verbruik te reduceren, maar er is meer nodig dan een fonds

voor de middenklasse. JA 21 wordt verwezen naar het Nationaal Isolatieprogramma Manifest waarin 12 voorstellen staan om de isolatie van woningen sneller, slimmer en socialer te maken.

755 Mw. **De Vries** (PvdA) constateert dat de taken van de provincie op ruimtelijk terrein liggen, zoals
bij het plaatsen van Trafostations. Het initiatief van JA21 wordt gewaardeerd, goed dat meer
partijen meedenken over de problemen op de netwerken. Nachtstroom is een goede oplossing
wanneer de helft van de maatschappij kiest voor nachtelijk functioneren waarbij wel aandacht
moet zijn voor de samenhangende gezondheidsgevolgen. Hybride warmtepompen worden
760 ondersteund als transitieoplossing naar een elektrische warmtepomp in de bestaande bouw.
Voorgesteld wordt om in overleg met Alliander samenwerkingsovereenkomsten tussen bedrijven
te sluiten om overtollige energie van elkaar over te nemen. Flexibel gebruik is pas mogelijk bij
flexibele werktijden en een flexibele economie. Het provinciale fonds voor de middenklasse is
niet de juiste oplossing, want juist de mensen met lage inkomens in woningen met F of G-label
765 moeten geholpen worden. Daar is de meeste winst te behalen. De enige echte oplossing is
wijziging van regelgeving om energienetwerken beter te faciliteren en het beschikbaar stellen van
budgetten van het Rijk en EU. Alle fracties moeten hun landelijke vertegenwoordiging hierop
aanspreken.

770 Mw. **Gielen** (GL) stelt voor om aan de tekst toe te voegen dat de grote energiebesparing bij de
industrie te behalen is.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) meldt dat de meeste industriële bedrijven direct zijn aangesloten op het
hoogspanningsnet of gebruik maken van kolen en gas en dat staat los van deze discussie.

775 Mw. **Gielen** (GL) meent dat er nog veel te winnen valt bij energiebesparing en dan is het logisch
om naar de industrie te kijken vanwege het grote verbruik. De provincie dient in te zetten op
isolatie van huurwoningen, met name vanwege de hoge energieprijzen, maar dat staat los van
deze discussie.

780 Dhr. **Kanik** (D66) geeft complimenten voor de notitie van JA21. Hij vindt de voorstellen in de
discussienota erg technisch van aard, het lijkt beter om als provincie beleidsmatig bij te dragen
aan initiatieven die in het veld worden bedacht en uitgevoerd. Het aanpassen van regelgeving en
stimuleren van technisch onderwijs zijn een Rijkstaak en niet van de provincie. De voorgestelde
785 maatregelen zullen niet op korte termijn bijdragen aan oplossingen, wel kan worden onderzocht
of de provinciale rol kan bijdragen aan het meer dragelijk maken van de huidige situatie totdat de
permanente situatie is bereikt.

790 Dhr. **Wijmenga** (CDA) is blij dat JA21 zich nu inzet om bij te dragen aan de energietransitie en dat
er inhoudelijk kan worden gesproken over de transitie.

Dhr. **Van den Berg** (JA21) meldt dat de energietransitie niet de keuze van JA21 is, maar wel wordt
ingezet op de gevolgen van de energietransitie en het steunen van burgers en bedrijven. Met
energiebesparende maatregelen wordt bijgedragen aan de koopkracht van burgers, dat is de
795 insteek van de discussienotitie.

Dhr. **Wijmenga** (CDA) vindt hybride warmtepompen een goede oplossing voor minder goed
geïsoleerde woningen, want hiermee kan een besparing van 20 tot 27% bereikt worden. Maar is
de provincie de juiste partij om een isolatiefonds in het leven te roepen? Dat zou eerder een rol

800 voor gemeenten zijn. De crux zit vooral in de financiering want lagere en middeninkomens hebben niet de financiële mogelijkheden om zelf vooraf te investeren in isolatie of een warmtepomp.

805 Dhr. **Van den Berg** (JA21) bevestigt dat het fonds zeker ook bedoeld is voor de lagere sociale klassen, want deze mensen kunnen de kosten van verduurzaming niet voorfinancieren en daardoor lopen zij een kostenbesparing van 30% mis. Daarom wordt een revolverend fonds voorgesteld waarin 10.000 euro wordt verschaft voor isolatie van spouwmuren, dak en vloer. Hiermee wordt een besparing bereikt van 1.400 euro per jaar.

810 Dhr. **Klein** (CU) verwijst nogmaals naar het Nationale Isolatieprogramma Manifest. ISDE-financiering is prima voor mensen met voldoende financiële mogelijkheden, maar het gaat juist om mensen die daar niet over beschikken om de kosten voor te financieren. Daarvoor moeten maatregelen getroffen worden, maar niet op provinciaal niveau.

815 Dhr. **Wijmenga** (CDA) is het hiermee eens.

Gedeputeerde **Stigter** is blij met het initiatief en met dit inhoudelijke gesprek. De inzet is altijd om zo weinig mogelijk energie te gebruiken, met name door de industrie. Maar door de inzet op verduurzaming neemt het elektriciteitsgebruik steeds meer toe en daarom moet het netwerk
820 uitgebreid worden. Er moet breed en integraal naar oplossingen gekeken worden, zowel naar het congestievraagstuk op korte termijn als op lange termijn toewerken naar een nieuw energiesysteem voor elektriciteit en gas. De industrie als grootverbruiker is nu al bepalend voor de infrastructuur. Het initiatief richt zich erg op de bebouwde omgeving en het verminderen van energieverbruik, maar het is beter om breed te kijken naar alle oplossingen voor het netwerk. De
825 provincie kan haar rol nemen – zoals voorgesteld in de notitie – om zo snel mogelijk de energieinfrastructuur daadwerkelijk uit te breiden, teneinde de burgers zekerheid te geven. Een hybride warmtepomp kan nuttig zijn in bestaande bouw maar niet in nieuwbouw. Nachtstroom is minder handig als men ook zonne-energie wil stimuleren. Het lijkt daarom voor de initiatiefnemer zinvol om te kijken naar verbreding van het voorstel met als uitgangspunten de
830 netcongestie en energieopslag door middel van batterijen en smart grids. Motie 42 is onder andere gericht op besparing in de bebouwde omgeving en dat voorstel wordt momenteel uitgewerkt. De rol van de provincie zit met name op kennisontsluiting bij gemeenten via het Steunpunt Duurzame Energie. Hij betwijfelt of een eigenstandig provinciaal isolatiefonds de juiste oplossing is gezien het speelveld dat al bestaat rondom isolatie.

835

Tweede termijn

Dhr. **Van den Berg** (JA21) dankt voor alle constructieve bijdragen. Het (revolverende) fonds is bestemd voor de lage en middeninkomens zodat zij na verduurzaming van hun woning extra
840 geld in de portemonnee krijgen om de hoge energieprijzen te kunnen betalen. Alle input van de leden zal worden verwerkt in een initiatiefvoorstel, waarin tevens hulp aan mensen in sociale huurwoningen wordt meegenomen. Alle fracties worden verzocht om aanvullende suggesties.

Dhr. **Mangal** (DENK) mist in de notitie de problemen rond teruglevering van energie van eigen
845 zonnepanelen op daken.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat het probleem van teruglevering wordt meegenomen in de RES. Hiervoor dient zo snel mogelijk een oplossing te worden gevonden, want in sommige gebieden is teruglevering momenteel niet mogelijk.

850

9. Rondvraag gedeputeerde Stigter (portefeuilles Klimaat en Energie)

Dhr. **Hollebeek** (PvdD) refereert aan het feit dat jaarlijks 52.000 vogelleven bespaard kunnen worden door toepassing van een detectie c.q. sensorsysteem dat de wieken van windmolens stilzet als er vogels in de nabijheid komen. In de aangenomen motie Vogelvriendelijke windmolens van 5 juli jl. zijn GS verzocht om de effecten te onderzoeken op mens en dier van maatregelen om de dood van vogels te voorkomen door bijvoorbeeld wieken geheel of gedeeltelijk zwart te maken of door een detectiesysteem te installeren. Zijn er mogelijkheden om een vogel- en vleermuizendetectiesysteem zoals in het Zeeuwse windpark Krammer, in dit onderzoek te betrekken en zo nee, zijn er andere opties voor onderzoek?

860

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat een aantal vogels wordt gedood door windmolens, maar deze aantallen vallen niet onder de slachtoffers door verkeer of doordat zij tegen een gebouw aanvliegen. Naar aanleiding van de aangenomen motie wordt samen met het Rijk en de Vogelbescherming en andere partijen onderzoek gedaan. In de Eemsmond wordt al een detectiesysteem voor vogels en vleermuizen gebruikt om ervaring op te doen. Dat project wordt gevolgd. Hij neemt aan dat uit het onderzoek in de Eemsmond voldoende gegevens voor Noord-Holland naar voren komen.

865

10. Sluiting

De **voorzitter** meldt dat de volgende commissievergadering gepland staat voor 22 november. Hij sluit de vergadering om 22.30 uur.

870

11. C-Agenda

11.a Mijnbouwwet/Geothermie: Advies opsporingsvergunning geothermie Amsterdam-Amstelveen (C-agenda NLG –leidend– en RWK 25 –10–2021)

875

De provincie Noord-Holland is positief over het gebruik van aardwarmte. Het zoeken naar aardwarmte moet uiteraard veilig en verantwoord gebeuren. Vattenfall, Eneco, gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland hebben een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangevraagd bij het Rijk voor het gebied Amsterdam-Amstelveen. Dit valt onder de Mijnbouwwet, het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Aan onze provincie is gevraagd om advies uit te brengen omdat het zoekgebied in Noord-Holland valt.

880

11.b Energie: Wob-besluit windturbines (deel 1) (C-agenda RWK 25–10–2021)

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet openbaar kan worden gemaakt. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.

885

11.c Energie: Terinzagelegging Concept Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies (C-agenda RWK 25–10–2021 – concept-afwegingskader reeds betrokken bij bespreking RWK 20–09–2021)

In het ontwerp 1e partiële herziening OV NH 2020 is een wijziging opgenomen voor het artikel over UNESCO-werelderfgoederen. De verbodsbepalingen voor zon en wind in de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie vervallen. Hieraan is de voorwaarde gesteld dat het Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies gereed is voordat de verbodsbepalingen vervallen. Uit het

890

- 895 kader wordt namelijk duidelijk waar en onder welke voorwaarden er ruimte wordt geboden aan zon-
en windinitiatieven. Besluitvorming over het afwegingskader vindt plaats na de ter inzagelegging.
11.d Energie: Subsidie AIO onderzoeker bij de UvA rondom governance van de energietransitie (C-
agenda RWK 25-10-2021)
De provincie financiert via een incidentele subsidie de aanstelling van een AIO onderzoeker bij de
UvA voor een periode van 4 jaar. De AIO zal onderzoek doen naar de veranderingen in de
900 governance van het energiesysteem die nodig zijn om de energietransitie te versnellen en naar de rol
die de provincie daarin kan nemen.
11.e Klimaat / Water: Wijziging Uitvoeringsregeling onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten
Klimaatadaptatie (C-agenda RWK 25-10-2021 & C- agenda NLG 25-10-2021)
De wijziging van de Uitvoeringsregeling subsidie onderzoek fysieke uitvoeringsprojecten
905 klimaatadaptatie Noord-Holland 2020, is een technische wijziging. De waterschappen worden
toegevoegd aan de doelgroep.
11.f Economie/energie/NZKG/Tata: Brief GS aan PS inz. Just Transition Fund – Transitieplan IJmond
(C-agenda NLG en RWK 25-10-2021 en EFB en M&B 28- 10-2021 (EFB trekkende cie).
De Europese Unie heeft het Just Transition Fund opgericht om regio's die nog sterk leunen op
910 fossiele brandstoffen, te ondersteunen bij de transitie naar een duurzame industrie. De IJmond-
gemeenten en de provincie Noord-Holland hebben gezamenlijk een Transitieplan IJmond opgesteld
om een beroep te kunnen doen op de middelen die binnen het fonds voor de IJmond-regio zijn
gereserveerd. Het Transitieplan bevat een strategie op hoofdlijnen voor het 'transitiepad' naar een
duurzame (staal)industrie in de IJmond en het Noordzeekanaal-gebied. Vanuit het fonds is € 58,5
915 miljoen gereserveerd voor de IJmond.

12. C-Agenda Ruimte en Wonen (ter kennisname)

- 12.a Wonen: afschrift brief GS aan Schagen en Hollands Kroon – initiatieven tijdelijke huisvesting
buitenlandse werknemers (C-agenda RWK 25-10-2021)
920 12.b Ruimte / Mobiliteit: Voortgangsrapportage OV-Fonds (C-agenda RWK 25-10- 2021 & C-
agenda M&B 28-10-2021)
Het provinciale OV-fonds investeert in het beter benutten van stationsomgevingen (voor
woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen), het verbeteren van overstapmogelijkheden tussen trein,
metro, bus, fiets (ketenreis) en de leefomgeving rond OV-knooppunten. In de voortgangsrapportage
925 staat de stand van zaken van de projecten die een bijdrage hebben gekregen uit het fonds. Ook
worden lopende ontwikkelingen geschetst en bevat het enkele aanpassingen aan de
investeringsagenda.
12.c Ruimte / Mobiliteit: Reservering budget Ketenreis OV-fonds (C-agenda RWK 25-10-2021 & C-
agenda M&B 28-10-2021)
930 NS en Provincie Noord-Holland werken, samen met de regio's, aan de Regionale Ontwikkelagenda.
NS heeft aangegeven 2 miljoen euro beschikbaar te willen stellen voor maatregelen in Noord-
Holland Noord (boven het Noordzeekanaal) op het gebied van de bereikbaarheid van het OV, goede
overstapmogelijkheden (trein, bus, fiets) en het verbeteren van stationsomgevingen. De provincie
reageert positief op het verzoek van de NS om hiervoor ook 2 miljoen euro te reserveren. NS en
935 Provincie Noord-Holland maken nog nadere afspraken over het maatregelenpakket en de
voorwaarden.
12.d Ruimte / Bereikbaarheid: Vervolgonderzoek Haarlem Nieuw-Zuid (C-agenda RWK 25-10-2021
& M&B 28-10-2021)
Om de visie stationsgebied Haarlem mogelijk te maken en om Haarlem bereikbaar te houden voor de
940 regio, is een nieuw OV-knooppunt buiten het centrum van Haarlem nodig: Haarlem Nieuw-Zuid. Dit
vervolgonderzoek bouwt voort op voorgaande studies waarin mogelijke locaties en randvoorwaarden

verkend zijn. In deze studie worden vier ruimtelijke modellen met bijbehorende businesscases gepresenteerd. Het rapport is binnenkort te vinden op de websites van de gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland.

945

13. C-Agenda Omgevingsverordening (ter kennisname)

14. C-Agenda Algemeen

950 14.a Werklocaties: Brief GS van PS inz. Monitor Werklocaties Noord-Holland 2020-2021 (C-agenda EFB 28-10-2021, M&B 28-10-2021 en RWK 25-10-2021)

De Monitor Werklocaties 2020-2021 geeft informatie over feitelijke ontwikkelingen op bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde locaties in Noord-Holland. De monitor laat de ontwikkelingen in 2020 zien, met peildatum van 1 januari 2021. Het afgelopen jaar zijn de Noord-Hollandse werklocaties ondanks COVID-19 redelijk overeind gebleven. De kantorenmarkt is iets
955 ruimer, maar de bedrijventerreinenmarkt is juist krappier geworden.

14.b MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 52 (c-agenda alle commissies oktober 2021)

960 14.c IPO: Brief GS aan PS inz. Begrotingen 2022 van het IPO en BIJ12 (B-agenda EFB 28-10-2021 en C-agenda NLG en RWK 25-10-2021 en M&B 28-10-2021; commissieleden van NLG, RWK en M&B kunnen wanneer ze opmerkingen hebben over de stukken deze meegeven aan hun fractiegenoten in EFB).

Het IPO-bestuur heeft op 2 september de begrotingen 2022 van het IPO en BIJ12 vastgesteld. Middels een technische briefing op 23 augustus heeft PS kennis kunnen nemen van de begrotingen. Deze zijn daarna ongewijzigd vastgesteld door het IPO-bestuur. Deze brief voorziet in extra
965 informatie aangaande de wijzigingen t.o.v. de kaderbrief 2022 waarover zij op 28 juni zijn geïnformeerd. De IPO-begroting en BIJ12 begroting worden op de B-agenda van de commissie EFB besproken. Bij de andere commissies staat deze ter kennisname op de C-agenda. Mocht u vanuit de vakinhoudelijke blik input mee willen geven dan kan dit via de woordvoerders in de commissie EFB.

970 14.d MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 53 (c-agenda's alle commissie oktober 2021)

14.e Advies Raad voor de leefomgeving en infrastructuur: briefadvies investeren in duurzame groei (C-agenda alle commissies oktober 2021)

975